

หน่วยที่ 4

รูปแบบธุรกิจ

หัวข้อเรื่อง (Topics)

4.1 ทิศทางเจ้าของคนเดียว

4.2 ห้างหุ้นส่วน

4.3 บริษัทจำกัด

4.4 บริษัทมหาชนจำกัด

4.5 แพรนไชส์

4.6 สหกรณ์

4.7 รัฐวิสาหกิจ

4.1 กิจการเจ้าของคนเดียว

กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietorship) เป็นรูปแบบธุรกิจที่มีบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของโดยนำสินทรัพย์ของตนมาลงทุนในกิจการเพื่อกำไรแต่เพียงคนเดียว และควบคุมการดำเนินงานทั้งหมดเจ้าของซึ่งเป็นบุคคลคนเดียวมีอำนาจในการบริหารจัดการ ควบคุม ดูแลและ การตัดสินใจในการดำเนินงานของกิจการ เมื่อกิจการได้รับผลกำไรจากการดำเนินงานก็จะได้รับผลกำไรเพียงผู้เดียว หากผลประกอบการขาดทุนก็รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว และกิจการเจ้าของคนเดียวเป็นรูปแบบธุรกิจที่เก่าแก่ที่สุดและมีมากที่สุดในประเทศไทย

ลักษณะของกิจการเจ้าของคนเดียวมักมีขนาดเล็ก การจัดตั้งและเลิกกิจการกระทำได้สะดวกการดำเนินงานไม่ซับซ้อน มีความคล่องตัวในการตัดสินใจของเจ้าของกิจการสูง เช่น ร้านอาหารร้านขายส่ง-ขายปลีก ร้านเสริมความงาม กิจการโรงสี

รูปที่ 4.1 ธุรกิจรูปแบบกิจการเจ้าของคนเดียว

4.1.1 ข้อดีของกิจการเจ้าของคนเดียว

1. ความเป็นอิสระของเจ้าของ เป็นข้อได้เปรียบที่สำคัญของกิจการเจ้าของคนเดียว สามารถตัดสินใจได้ว่าจะเริ่มงานหรือเลิกงานเมื่อใด และจะเป็นผู้รับผลสำเร็จหรือผลล้มเหลวแต่เพียงผู้เดียว

2. ง่ายต่อการจัดตั้งและเลิกกิจการ การเริ่มต้นหรือสิ้นสุดของกิจการเจ้าของคนเดียว จะไม่มีขั้นตอนทางกฎหมายที่ยุ่งยากและซับซ้อน เช่น ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย อู่ซ่อมรถ

3. ผลประโยชน์หรือผลกำไรของกิจการเป็นของเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว

4. ต้นทุนในการจัดตั้งต่ำ ทำให้เจ้าของสามารถหาเงินมาลงทุนได้ไม่ยาก ซึ่งมักใช้เงินทุนส่วนตัว ครอบครัว ญาติหรือเพื่อนฝูงในการเริ่มต้นกิจการ

5. คล่องตัวในการบริหารงาน เนื่องจากมีเจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบคนเดียว จึงทำให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์และความต้องการของตลาดอย่างรวดเร็ว

6. เก็บรักษาความลับในการดำเนินงานได้ดี ทั้งในด้านผลประโยชน์และในด้านการดำเนินงาน ซึ่งนอกเหนือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องก็ไม่จำเป็นต้องแจ้งต่อผู้ใด

4.1.2 ข้อเสียของกิจการเจ้าของคนเดียว

1. เจ้าของต้องรับผิดชอบต่อความล้มเหลวและภาระหนี้สินของกิจการโดยไม่จำกัดจำนวน
2. ถ้าสุขภาพของเจ้าของธุรกิจมีปัญหา อาจเกิดความล้มเหลวได้
3. มีข้อจำกัดในการจัดหาเงินทุน โดยจะหาแหล่งเงินกู้ในการก่อตั้งหรือขยายกิจการยากเนื่องจากความน่าเชื่อถือของกิจการ
4. อัตราความล้มเหลวสูง ถ้าไม่มีระบบการบริหารงานไม่ดี หรือเจ้าของธุรกิจขาดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ
5. ขาดพนักงานที่มีความสามารถ ในการจ้างแรงงานที่มีฝีมือและมีความสามารถทำได้ยากเนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็กไม่สามารถจ่ายผลตอบแทนและความมั่นคงให้กับพนักงานได้เท่ากับธุรกิจขนาดใหญ่ ความก้าวหน้าในการทำงาน ลูกจ้างค่อนข้างจำกัด ส่วนใหญ่จึงพยายามจะทำงานกับบริษัทขนาดใหญ่เพราะมีโอกาสก้าวหน้าทางการทำงานมากกว่า

4.2 ห้างหุ้นส่วน

4.2.1 รูปแบบของห้างหุ้นส่วน แบ่งได้เป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. ห้างหุ้นส่วนสามัญ (General Partnership) ห้างหุ้นส่วนประเภทนี้ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบกันแห่งหนึ่งทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด จะจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้รับสภาพหนี้สินทั้งหมดโดยไม่จำกัดจำนวน จะจดทะเบียนหรือไม่ก็ได้

2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership) คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลมีลักษณะการดำเนินงานเช่นเดียวกับห้างหุ้นส่วนสามัญจะแบ่งลักษณะของหุ้นส่วนจำกัดเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

- (1) หุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดชอบ (Limited Liability)
- (2) หุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบ (Unlimited liability)

รูปที่ 4.2 อารักขูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด

4.2.2 ข้อดีของกิจการห้างหุ้นส่วน

1. ก่อตั้งง่ายและค่าใช้จ่ายต่ำ เนื่องจากเป็นกิจการขนาดเล็ก ห้างหุ้นส่วนจึงสามารถจัดตั้งได้ง่ายและเสียค่าใช้จ่ายน้อย
2. ความสามารถในการหาเงินทุน ห้างหุ้นส่วนจะประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปดังนั้น ในการจัดหาเงินทุนและการกู้ยืมจากบุคคลภายนอก
3. ผลกำไรของกิจการเป็นแรงจูงใจที่ดี ผลกำไรทั้งหมดของกิจการแบ่งกันระหว่างหุ้นส่วนทุกคนของห้างหุ้นส่วนตามที่ได้ตกลงกันไว้
4. ความตั้งใจส่วนตัวสูง ผู้เป็นหุ้นส่วนสามัญให้ความสนใจต่อการดำเนินกิจการเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจมากกว่ากิจการเจ้าของคนเดียวเสียอีก
5. เป็นการรวมความรู้และความสามารถ ผู้เป็นหุ้นส่วนมักจะมีความสามารถเสริม ซึ่งกันและกัน และปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหุ้นส่วน

4.2.3 ข้อเสียของกิจการห้างหุ้นส่วน

1. รับผิดชอบในหนี้สินของกิจการโดยไม่จำกัดจำนวน ในกรณีที่เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญหรือหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วน
2. ขาดความต่อเนื่อง ห้างหุ้นส่วนจะสิ้นสุดลงถ้าหุ้นส่วนสามัญคนใดคนหนึ่งตาย ถอนตัวหรือถูกประกาศให้เลิกตามกฎหมาย
3. เกิดปัญหาความขัดแย้งหรือความแตกต่างทางด้านความคิดในการบริหารจัดการอาจทำให้การทำงานไม่ราบรื่น จนบางครั้งอาจนำไปสู่ความล้มเหลวของห้างหุ้นส่วนก็ได้
4. เป็นการลงทุนจม การนำเงินมาลงทุนในห้างหุ้นส่วนเป็นเรื่องง่าย แต่บางครั้งยากที่จะถอนเงินนั้นออกจากธุรกิจ เช่น มีผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งเกษียณอายุและต้องการย้ายที่อยู่ จึงถอนตัวออกจากห้างหุ้นส่วน

4.3 บริษัทจำกัด

4.3.1 ลักษณะของบริษัทจำกัด มีลักษณะดังนี้

1. ความเป็นเจ้าของ ผู้ถือหุ้นของบริษัท เรียกว่า “ผู้ถือหุ้น” โดยมีฐานะเป็นเจ้าของหุ้นไม่ใช่เจ้าของ แต่มีสิทธิได้รับประโยชน์ตอบแทนในรูปของ “เงินปันผล”
2. มีบุคคลอย่างน้อย 3 คนมารวมกันจัดตั้ง เรียกว่า “ผู้ก่อการ”
3. จำนวนเงินทุนต้องใช้ ทุนของบริษัทจำกัดได้จากการนำใบหุ้นออกจำหน่าย ซึ่งกฎหมายระบุว่ามูลค่าหุ้นจะต้องมีมูลค่าหุ้น หุ้นละเท่า ๆ กัน
4. ความรับผิดชอบและการบริหารงาน ในที่ประชุมใหญ่ของการประชุมจัดตั้ง บริษัทจะต้องออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการของบริษัท ซึ่งจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน
5. ผลตอบแทนจากการลงทุน ผลประโยชน์ที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับนั้นคือส่วนแบ่งจากกำไรเรียกว่า เงินปันผล (Dividend) โดยปกติผลกำไรของบริษัทจะไม่นำมาแบ่งเป็นเงินปันผลทั้งหมด

6. การควบคุมการบริหารงาน การบริหารบริษัทจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งจะมีการบริหารงานที่กระจายงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่เป็นระบบและมีขั้นตอนตาม

7. การประเมินผลการดำเนินงาน บริษัทจะทำการประเมินผลการดำเนินงาน จากงบการเงินได้แก่ งบดุลและงบกำไรขาดทุน

8. การขยายกิจการ บริษัทจะสามารถขยายกิจการด้วยการขอจดทะเบียนเพิ่มทุนหรือกู้ยืมจากธนาคารหรือสถาบันการเงิน

รูปที่ 4.3 โครงสร้างรูปแบบบริษัทจำกัด

4.3.2 ข้อดีของบริษัทจำกัด

1. มีความต่อเนื่องในการดำเนินกิจการ อายุการดำเนินงานของบริษัทจำกัดเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพราะอายุของบริษัทจำกัดไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของผู้ถือหุ้น แม้ผู้ถือหุ้นจะโอนหุ้นหรือผู้ถือหุ้นคนใดตาย ล้มละลาย
2. ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบในหนี้สินจำกัด ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือเท่านั้น
3. มีความได้เปรียบในการเพิ่มทุนและการขยายกิจการโดยบริษัทจำกัดสามารถเพิ่มทุนได้จากการขายหุ้นเพิ่มทุนหรือสามารถกู้เงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ได้
4. มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีโอกาสสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมงานได้รวมถึงมีการบริหารงานโดยผู้บริหารงานมืออาชีพจึงทำให้บริษัทมีความเข้มแข็งและมีโอกาสเติบโต

4.3.3 ข้อเสียของบริษัทจำกัด

1. มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหารได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นรายใหญ่จะส่งผลกระทบต่อนโยบายการบริหารและการจัดการ
2. ต้นทุนในการดำเนินการสูงกว่าธุรกิจรูปแบบอื่น เนื่องจากบริษัทจะมีกฎระเบียบควบคุมค่อนข้างมาก มีการจัดโครงสร้างและขั้นตอนดำเนินงานตามหน้าที่ ทำให้มีค่าใช้จ่ายในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการบริหารและการดำเนินงานสูง
3. มีการเรียกเก็บภาษีซ้ำซ้อน โดยบริษัทต้องเสียภาษีจากกำไร ขณะที่ผู้ถือหุ้นก็ยังคงต้องเสียภาษีที่เกิดจากรายได้จากการลงทุนในบริษัทอีก
4. ขาดความจงรักภักดีของฝ่ายบริหารต่อบริษัท เนื่องจากฝ่ายบริหารไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นเจ้าของบริษัท

4.4 บริษัทมหาชนจำกัด

ลักษณะของบริษัทมหาชนจำกัด มีดังนี้

1. มีกลุ่มผู้ก่อการเป็นบุคคลธรรมดาตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป
2. มีวัตถุประสงค์เสนอขายหุ้นให้แก่ประชาชนทั่วไป และออกหนังสือชี้ชวนให้ประชาชนซื้อหุ้นได้
3. มีคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน และกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของทั้งหมดต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย
4. มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป โดยผู้ถือหุ้นคนหนึ่งถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 0.6 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายทั้งหมดรวมกันและไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด ส่วนหุ้นจำนวนที่เหลือบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะถือไว้ได้รายละเอียดไม่เกินร้อยละ 10
5. ต้องมีทุนที่ชำระด้วยตัวเงินไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท โดยมีมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน และจะต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าหุ้นละ 20 บาท และไม่เกินหุ้นละ 100 บาท

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด

ลักษณะ	บริษัทจำกัด	บริษัทมหาชนจำกัด
จำนวนผู้ริเริ่ม	3 คน	15 คน
จำนวนผู้ถือหุ้น	3-99 คน	100 คนขึ้นไป
หนังสือชี้ชวน	ห้ามออก	ออกแจกจ่ายประชาชนทั่วไปได้
ทุนจดทะเบียน	ไม่กำหนด	ชำระเป็นเงินสดไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท
มูลค่าหุ้น	ไม่ต่ำกว่าหุ้นละ 5 บาท	เงินทุนไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท
การชำระค่าหุ้น	แบ่งชำระได้และครั้งแรกต้องไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 25	ต้องชำระครั้งเดียวให้หมด และต้องชำระผ่านธนาคาร
การออก หุ้นบุริมสิทธิ	ออกไม่ได้	ออกได้

4.5 แฟรนไชส์

4.5.1 ลักษณะของธุรกิจสัมปทานหรือแฟรนไชส์ มีดังนี้

1. มีผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจ 2 ฝ่าย คือ

(1) ผู้ให้สัมปทานหรือแฟรนไชเซอร์ (Franchisors) คือ ผู้ที่มีสิทธิในสินค้า/บริการหรือวิธีการ โดยสามารถโอนหรือให้สิทธิ์แก่ผู้อื่นในการเข้าร่วมกิจการ

(2) ผู้รับสัมปทานหรือแฟรนไชซี (Franchisees) คือ ผู้ที่ต้องการขอใช้สิทธิในการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ หรือวิธีการจากผู้ให้สัมปทานโดยยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ให้สัมปทาน

2. ผู้รับสัมปทานต้องสมัครใจและยินยอมทำตามเงื่อนไขกำหนด

3. ผู้ให้สัมปทานมีสิทธิ์คัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมลงทุน

รูปที่ 4.5 ธุรกิจรูปแบบธุรกิจสัมพันธ์หรือแฟรนไชส์ “ร้านสะดวกซื้อ เซเว่น อีเลฟเว่น”

4.5.2 รูปแบบของธุรกิจสัมปทานหรือแฟรนไชส์

1. การให้สัมปทานชื่อผลิตภัณฑ์และเครื่องหมายการค้า (Product and Trademark Franchising) สัมปทานในรูปแบบนี้จะมีผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะพิเศษหรือมีชื่อเสียงในตัวผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เช่น ธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป ธุรกิจโรงแรม

2. การให้สัมปทานแบบซื้อการค้า (Trade Format Franchising) เป็นรูปแบบของร้านค้าปลีกหรือธุรกิจบริการที่ผู้ให้สัมปทานได้พัฒนาระบบขึ้นมาจนมีชื่อเสียง ซึ่งผู้รับสัมปทานจะได้มีสิทธิในการใช้ชื่อของร้านค้าและระบบบริหารจัดการของธุรกิจ เช่น ธุรกิจร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่น

3. การให้สัมปทานแบบร่วมทุน (Conversion Franchising) ผู้ให้สัมปทานจะให้สิทธิเข้ามาร่วมลงทุนด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับสัมปทานที่มีเงินลงทุนไม่พอสามารถเริ่มต้นธุรกิจได้ แต่การดำเนินงานจะถูกควบคุมดูแลจากผู้ให้สัมปทานอย่างเข้มงวด และต้องแบ่งผลกำไรกับผู้ให้สัมปทานในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนด้วย ธุรกิจประเภทนี้ ได้แก่ โรงแรม

4.5.3 ข้อดีของธุรกิจสัมปทานหรือแฟรนไชส์

1. สามารถดำเนินการได้ทันที เพราะได้รูปแบบและความรู้ในการดำเนินการแบบสำเร็จรูปที่ได้ประสบความสำเร็จมาแล้ว
2. ความเสี่ยงในการลงทุนต่ำกว่า เนื่องจากการซื้อสัมปทานจากธุรกิจที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว จึงเป็นหลักประกันได้อย่างหนึ่ง
3. สามารถลดค่าใช้จ่ายในด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ได้ เพราะมีชื่อเสียง และเครื่องหมายการค้าของผู้ให้สัมปทานเป็นที่รู้จักแพร่หลาย
4. ผู้รับสัมปทานได้ประโยชน์จากชื่อเสียงที่ลูกค้ารู้จักดี ซึ่งจะทำให้สามารถดึงดูดลูกค้าได้ง่ายกว่า
5. ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้สัมปทานด้านการบริหารงานในด้านการให้บริการการฝึกอบรม ตลอดจนวิธีการจัดการส่งเสริมการขาย

4.5.4 ข้อเสียของธุรกิจสัมปทานหรือแฟรนไชส์

1. ขาดอิสระในการวางนโยบายและการบริหารงาน ซึ่งผู้ที่รับสัมปทานไม่สามารถบริหารงานหรือจัดรูปแบบธุรกิจได้ตามความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่ผู้ให้สิทธิ์กำหนด
2. ต้องลงทุนสูง ไม่ว่าจะเป็นค่าลิขสิทธิ์และค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายเริ่มแรกในการเริ่มต้นธุรกิจและจ่ายค่าตอบแทนการบริหารต่าง ๆ แก่ผู้ให้สัมปทาน
3. ข้อปฏิบัติเคร่งครัด ซึ่งอาจทำให้ผู้รับสัมปทานเกิดความยุ่งยากและไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน
4. มีสัญญาผูกมัด ทำให้ธุรกิจไม่สามารถทำการเปลี่ยนแปลงตามการตัดสินใจของตนเองโดยปราศจากความเห็นชอบจากผู้ให้สัมปทานได้

4.6 สหกรณ์

4.6.1 ประเภทของสหกรณ์ จำแนกออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่

1. **สหกรณ์การเกษตร** จัดตั้งขึ้นจากกลุ่มเกษตรกรหรือผู้มีอาชีพทางการเกษตรมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่สมาชิก ออกรับฝากเงินและให้สินเชื่อ การเกษตร ส่งเสริมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเกษตรกรให้สมาชิก จำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิก

รูปที่ 4.6 ทุกรูปแบบสหกรณ์การเกษตร

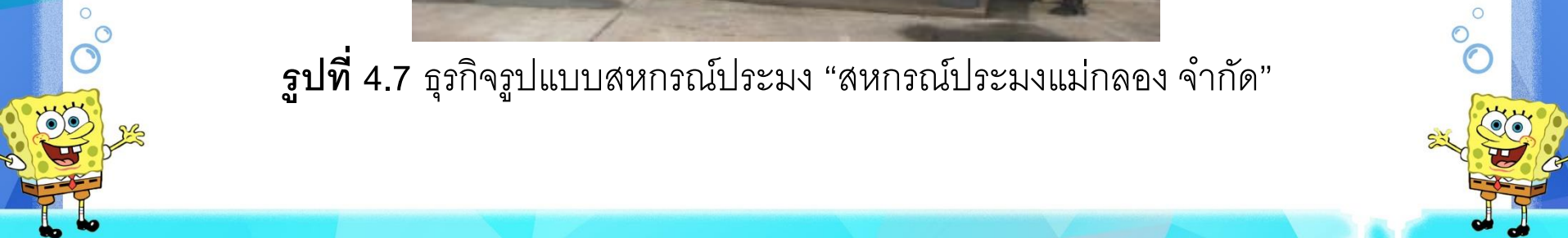

2. **สหกรณ์ประมง** จัดตั้งขึ้นจากกลุ่มประมงหรือผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการประมง โดยการให้สินเชื่อ จัดหาเงินทุนให้แก่สมาชิก จัดจำหน่ายสัตว์น้ำ หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำของสมาชิก จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อจำหน่ายแก่สมาชิก

รูปที่ 4.7 รูปกายภาพแบบสหกรณ์ประมง “สหกรณ์ประมงแม่กลอง จำกัด”

3. **สหกรณ์นิคม** จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ประชาชนจากที่ดินรกร้าง ว่างเปล่าหรือที่ดินที่ได้รับอนุมัติจากรัฐบาล จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพให้สมาชิก เช่น การจัดหาเงินทุน และเครื่องมือการผลิตมาจำหน่าย ตลอดจนจัดหาน้ำและการจัดการด้านการตลาดให้ด้วย

รูปที่ 4.8 ธุรกิจรูปแบบสหกรณ์นิคม

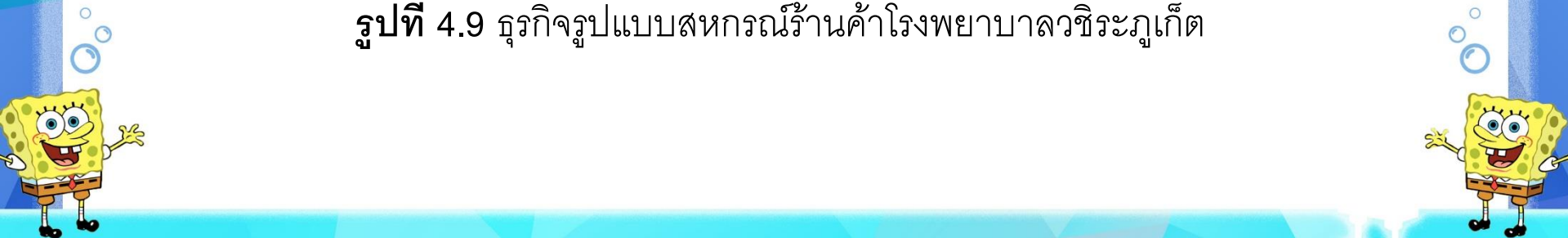

4. สหกรณ์ร้านค้า จัดตั้งขึ้นจากกลุ่มผู้บริโภคที่มีความต้องการร่วมกัน จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคให้แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป ส่งเสริมความรู้ที่เกี่ยวข้องให้กับสมาชิก

รูปที่ 4.9 ธุรกิจรูปแบบสหกรณ์ร้านค้าโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

5. สหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์ธนกิจ จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในด้านการเงินเช่น ส่งเสริมการออมโดยให้สมาชิกซื้อหุ้นรายเดือนเพื่อออมเงินสะสม บริการรับฝากเงินจากสมาชิกให้สมาชิกกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมสวัสดิการต่าง ๆ แก่สมาชิก

รูปที่ 4.10 ธุรกิจรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์ธนกิจ

6. **สหกรณ์บริการ** จัดตั้งขึ้นจากกลุ่มผู้ให้บริการต่าง ๆ หรือผู้ที่ต้องการ
ได้รับบริการ เช่นสหกรณ์เดินรถ สหกรณ์ไฟฟ้า สหกรณ์การเคหสถาน เป็นต้น โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อจัดหาบริการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่สมาชิกต้องการ

รูปที่ 4.11 อธิบายรูปแบบสหกรณ์บริการเดินรถ

7. **สหกรณ์เครดิตยูเนียน** เป็นสถาบันการเงินที่สมาชิกเป็นเจ้าของและบริหารงานโดยสมาชิก มีจุดประสงค์ในการระดมเงินออมเพื่อใช้สำหรับเป็นทุนให้บริการแก่สมาชิกในรูปแบบของสินเชื่อโดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมและไม่เน้นผลกำไรสูงสุด ผลกำไรที่ได้จะถูกจัดสรรเป็นสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

รูปที่ 4.12 ธุรกิจรูปแบบสหกรณ์เครดิตยูเนียน

4.6.2 ข้อดีของสหกรณ์

1. สมาชิกจะได้ซื้อสินค้าในราคาถูกและจำหน่ายสินค้าของสมาชิกโดยมี
ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง
2. สมาชิกได้รับความรู้และได้รับการสนับสนุนในการประกอบอาชีพ
3. ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ รวมถึงเงินปันผลที่สมาชิกได้รับ
ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ด้วย

4.6.3 ข้อเสียของสหกรณ์

1. การระดมทุนทำได้ยาก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่มักมีเงินทุนจำกัด
2. การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้ที่เข้ามาดำเนินงานในสหกรณ์ต่ำ ทำให้
ขาดแคลนคนที่มีความรู้และประสบการณ์ที่จะเข้ามาบริหารจัดการ
3. เลิกกิจการได้ง่ายถ้าสมาชิกไม่ให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

4.7 รัฐวิสาหกิจ

4.7.1 สาเหตุที่รัฐบาลเข้ามาดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่

1. เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม กิจกรรมบางประเภทเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อส่วนรวมหากเอกชนเป็นผู้ดำเนินการอาจทำให้ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์
2. เพื่อป้องกันการผูกขาด ถ้าให้เอกชนดำเนินการโดยการแข่งขันอย่างเสรีแล้ว ผู้ผลิตรายย่อยอาจสูญเสียผู้ผลิตรายใหญ่ไม่ได้
3. กิจกรรมบางประเภทต้องอาศัยการลงทุนที่สูงมาก เช่น ในการผลิตไฟฟ้า ต้องลงทุนสร้างเขื่อน เครื่องมือเครื่องจักรและกำลังคนจำนวนมาก
4. เพื่อหารายได้เข้ารัฐ รัฐบาลจำเป็นต้องหารายได้อื่นนอกจากการจัดเก็บภาษี ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศชาติ
5. เพื่อความมั่นคงของประเทศ เป็นการป้องกันขาดแคลนสินค้าในยามฉุกเฉิน รัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามาดำเนินการเอง เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับเชื้อเพลิง
6. เพื่อเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ วัฒนธรรม เผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศชาติ

4.7.2 รูปแบบของรัฐวิสาหกิจไทยในปัจจุบัน มีดังนี้

1. **สาขาพลังงาน** ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค บริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน)
2. **สาขาขนส่ง** ได้แก่ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย
3. **สาขาขนส่งทางน้ำ** ได้แก่ การท่าเรือแห่งประเทศไทย บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด
4. **สาขาขนส่งทางอากาศ** ได้แก่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด
5. **สาขาสื่อสาร** ได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)
6. **สาขาสาธารณูปโภค** ได้แก่ การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค องค์การจัดการน้ำเสีย การเคหะแห่งชาติ
7. **สาขาอุตสาหกรรม** ได้แก่ โรงงานยาสูบ โรงงานไฟ องค์การสุรา โรงพิมพ์ตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
8. **สาขาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ** ได้แก่ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

9. **สาขาพาณิชย์และการบริการ** ได้แก่ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
องค์การตลาดองค์การคลังสินค้า

10. **สาขาสังคมและเทคโนโลยี** ได้แก่ สำนักงานธนานุเคราะห์ กรม
พัฒนาสังคมและสวัสดิการ การกีฬาแห่งประเทศไทย

11. **สาขาการเงิน** ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารออม
สิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์

12. **สถาบันการเงิน** องค์การบริหารสินเชื่อบริหาริมทรัพย์

รูปที่ 4.13 ธุรกิจรูปแบบรัฐวิสาหกิจ

